

Cristian Sorin DUMITRESCU

Marcela Monica STOICA

©

**SISTEMUL ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE
GUVERNAMENTALE ȘI AL ORGANIZAȚIILOR
INTERNAȚIONALE NONGUVERNAMENTALE**

Ediție revăzută și adăugită la prima ediție din 2005

Cristian Sorin DUMITRESCU Marcela Monica STOICA

**SISTEMUL ORGANIZAȚIILOR
INTERNAȚIONALE GUVERNAMENTALE
ȘI AL
ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE
NONGUVERNAMENTALE**

© *Ediție revăzută și adăugită la prima ediție din 2005* ©

Copyright © 2014, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **Editurii Pro Universitaria**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMITRESCU, CRISTIAN SORIN

**Sistemul organizațiilor internaționale guvernamentale
și al organizațiilor internaționale nonguvernamentale /**

Cristian Sorin Dumitrescu, Marcela Monica Stoica. - Ed. rev. și
adăugită. - București : Pro Universitaria, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0074-7

I. Stoica, Marcela Monica

341.12(100)(075.8)

061.2(100) (075.8)

ARGUMENT

privind prezenta ediție 2014

După cum este menționat în subtitlul cărții, această lucrare este una revizuită, completată și actualizată după prima ediție din anul 2005.

Publicarea acestei cărți este determinată de mai multe motive:

- în primul rând, trecerea timpului a dus la multe schimbări în societatea și comunitatea internațională, organizațiile internaționale guvernamentale și cele non-guvernamentale înseși cunoscând o transformare profundă dată atât de factorii exogeni cât și endogeni istorici, economici, politici, sociali, culturali, etc.;

- în al doilea rând, de la prima ediție, au trecut aproape 10 ani, în curând, o decadă plină de evenimente la toate nivelurile și în toate domeniile, începând cu crizele politice, economice, revoluțiile din lumea arabă, eșecul politicilor neoliberale, conflictele din Estul Europei, creșterea importanței diplomației parlamentare, evoluțiile și transformările proiectului european, intensificarea controverselor privind modelul economiei sociale de piață al Uniunii Europene și multe, multe altele;

- în al treilea rând, ne-a călăuzit nevoia de a da acestei lucrări mai multă acuratețe și obiectivitate dar și dorința de a împărtăși din experiența câștigată prin colaborarea cu mediul academic și de cercetare; și, nu în ultimul rând, a fost și este munca, plină de satisfacții, cu studenții și masteranzii, cărora, împreună cu cei mai-sus menționați, le și dedicăm această carte.

AUTORII

ABREVIERI

AEC	– Comitetul Atlantic pentru Educație;
AAYPL	– Asociație Atlantică pentru Tinerii Lideri Politici
AAN	– Adunarea Atlanticului de Nord
AID	– Asociația Internațională a Dezvoltării
AEE	– Agenția Europeană pentru Mediu
AELS	– Asociația Europeană a Liberului Schimb
AIEA	– Agenția Internațională pentru Energie Atomică
AMGI	– Agenția Multilaterală pentru Garantarea Investițiilor
ANSEA	– Asociația Națiunilor Sud-Est Asiatice
ASEAN	– Association of Southeast Asian Nations
APCE	– Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei
ATA	– Asociația Tratatului Atlantic
AUE	– Actul Unic European
BEI	– Banca Europeană de Investiții
BERD	– Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	– Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
CAER	– Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (al statelor membre ale Tratatului de la Varșovia)
CDI	– Comisia de Drept Internațional
CE	– Comunitățile Europene
CECO	– Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului
CEE	– Comunitatea Economică Europeană
CIJ	– Curtea Internațională de Justiție
CICR	– Comitetul Internațional al Crucii Roșii
CIOMR	– Confederația Interaliată a Ofițerilor Medici de Rezervă
CIOR	– Confederația Interaliată a Ofițerilor de Rezervă
CJ-R-OR	– Comitet de Experți asupra Organizațiilor Internaționale Nonguvernamentale
CNUDCI	– Comisia Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional
COCONA	– Consiliul de Cooperare Nord-Atlantic
COREPER	– Comitetul Reprezentanților Permanenți

CALRE	– Congresul Autorităților Locale și Regionale Europene
CPLRE	– Congresul Puterilor Locale și Regionale Europene
CTI	– Carta Transparency International
CSCE	– Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa
DST	– Drepturi Speciale de Tragere
ECOSOC	– Consiliul Economic și Social
EFTA	– European Free Treaty Agreement
EURATOM	– Comunitatea Europeană a Energiei Atomice
FAO	– Organizația pentru Alimentație și Agricultură
FIDA	– Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FDSC	– Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile
FMI	– Fondul Monetar Internațional
FSE	– Fondul Social European
GATT	– Acordul General pentru Tarife și Comerț
HRW	– Human Rights Watch
IDA	– International Development Association
IMCO	– Organizația Interguvernamentală Consultativă pentru Navigație Maritimă
JAI	– Justiție și Afaceri Interne
JOCE	– Jurnalul Oficial al Comunităților Europene
LADO	– Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului
MSF	– Médecins sans Frontières
NAA	– North Atlantic Assembly
NATO	– Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
OACI	– Organizația Aviației Civile Internaționale
OCDE	– Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ODIHR	– Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului
OECE	– Organizația Europeană pentru Cooperare Economică
OIM	– Organizația Internațională pentru Migrație
OIM	– Organizația Internațională a Muncii
OIPI	– Organizația Internațională a Proprietății Intelectuale
OMC	– Organizația Mondială a Comerțului
OMI	– Organizația Maritimă Internațională
OMM	– Organizația Meteorologică Mondială
OMS	– Organizația Mondială a Sănătății
ONG	– Organizație Nonguvernamentală
ONGD	– ONG-urile Europene de Dezvoltare
ONU	– Organizația Națiunilor Unite

ONUDI	– Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială
OSA	– Organizația Statelor Americane
OSCE	– Organizația pentru Securitate și Cooperare în
Europa	
OUA	– Organizația Unității Africane
OTASE	– Organizația Tratatului Asiei de Sud Est
PESC	– Politica Externă și de Securitate Comună
PfP	– Parteneriatul pentru Pace (Partnership for Peace)
PHARE	– Polonia și Ungaria – Ajutor pentru Reconstrucția Economiiilor
PNUD	– Planul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
SECI	– Inițiativa de Cooperare Sud-Est Europeană
SEATO	– South East Asian Treaty Organization
SFI	– Societatea Financiară Internațională
TUE	– Tratatul privind instituirea Uniunii Europene
TFUE	– Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
UE	– Uniunea Europeană
UEO	– Uniunea Europei Occidentale
UIT	– Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor
UME	– Unitatea Monetară Europeană
UNCTAD	– Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
UNEP	– Programul Națiunilor Unite pentru Protecția Mediului
UNESCO	– Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
UNICEF	– Fondul Națiunilor Unite pentru Copii
UNITAR	– Institutul Națiunilor Unite pentru Formare și Cercetare
UPU	– Uniunea Poștală Universală

CAPITOLUL I

INTRODUCERE ÎN SISTEMUL ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE

§ 1. Sistemul organizațiilor internaționale și dezvoltarea dreptului internațional

Secolul al XX-lea a fost un secol al războaielor calde și reci iar a doua jumătate a lui s-a caracterizat prin creșterea numărului de state. Statele nou-apărute și-au însușit atribute minore ale suveranității, fără a fi conștientizat problemele care au afectat întotdeauna vechile state: diversitatea etnică, insuficiența economică, slăbiciunea militară și instituțională¹.

În același timp, vechile state, care au beneficiat de avantajele evidente ale suveranității, au inițiat structuri cu caracter suprastatal (Uniunea Europeană, ASEAN²), o serie de asociații economice, de la zone de liber schimb până la uniuni economice. Pentru prima dată în ultimele două secole, lumea anilor '90 a fost lipsită de orice sistem sau structură internațională³.

Sfârșitul Războiului Rece, destrămarea sistemului comunist pe continentul european au deschis noi perspective pentru o societate internațională multipolară. Dar lumea de după Războiul Rece nu mai era o lume liberă de arme nucleare. Proliferarea nucleară nu mai reprezenta doar o amenințare, ci un fapt real, iar amenințarea a ceea ce era definit drept un conflict nuclear regional era mai mult decât alarmantă. Ca urmare, lumea nu era mai sigură pentru că Războiul Rece se încheiase.

Accentuarea procesului de decolonizare a dus la o creștere a numărului de state în Africa, Asia și America Latină, iar importanța lor în planul relațiilor internaționale s-a amplificat. Astfel că pe tot globul apărea necesitatea organizării politice a societății internaționale prin constituirea organizațiilor internaționale.

¹ Peter Calvocoressi, *Politica mondială după 1945*, Editura Alfa, București, 2000, p. xii.

² Association of South-East Asian Nations – Asociația Națiunilor Sud-Est Asiatice.

³ Eric Hobsbawn, *Secolul extremelor*, Editura Lider, București, 2000, p. 634.

Una dintre trăsăturile fundamentale ale societății internaționale contemporane este tendința instituționalizării raporturilor dintre state. Acestea continuă să fie entități politice dominante ale sistemului contemporan de relații internaționale. În funcție de interesele lor convergente sau divergente, pot să admită sau să refuze reglementarea conflictelor dintre ele prin intermediul unei organizații internaționale, pot accepta, în limitele actului constitutiv al organizației, deciziile sau cererile acesteia ori pot refuza cooperarea pentru punerea lor în aplicare. În cazurile în care un stat este supus constrângerii, aceasta se realizează și prin acțiunile altor state.

Conceptul de *societate internațională* în care acționează normele de drept internațional este preferabil celui de *comunitate internațională*. Potrivit unor autori, conceptul de *comunitate internațională* face referire la relațiile internaționale privite în sens larg, cu legături mai mult afective, pe când *societatea internațională* definește mai bine stadiul actual al relațiilor dintre entitățile care se manifestă pe plan internațional.¹

Dezvoltarea relațiilor dintre state a generat necesitatea formării unui cadru ordonat care a determinat apariția și dezvoltarea dreptului internațional. Relațiile internaționale, la început rudimentare și limitate ca obiect, au cunoscut o evoluție continuă, în timp ce dreptul internațional a avut și are o evoluție inegală.

Din punct de vedere istoric, dreptul internațional este strâns legat de constituirea și dezvoltarea statelor, a altor entități internaționale și de modificările din relațiile internaționale. Apariția pe scena internațională a unor noi entități de drept internațional - organizațiile internaționale - și participarea acestora la viața internațională au determinat redimensionarea și reconceptualizarea dreptului internațional². Creșterea continuă a numărului de organizații internaționale se manifestă în două planuri: pe de o parte, organizațiile internaționale se află la originea dreptului convențional, iar pe de alta ele creează, prin decizii unilaterale, norme de drept internațional.

Societatea internațională este alcătuită din state și organizații internaționale fiind caracterizată de consensul dintre state, potrivit căruia acestea au interese

¹ Apud Ion Rusu, *Organizații și relații internaționale*, Editura Lumina Lex, București, 2002, p. 14.

² Adrian Năstase, Cristian Jura, Bogdan Aurescu, *Drept internațional public*, Editura All Beck, București, 1999, p. 2; Dumitru Mazilu, *Dreptul internațional public*, vol I, Ed. Lumina Lex, București, 2001, p. 87.

comune.¹ Hedley Bull definește *societatea internațională* ca o tentativă a statelor de a reglementa conflictele și de a coopera fiind o societate în care există instituții și norme.² Martin Griffiths³ în analiza principalelor curente existente în relațiile internaționale, pe care le dezvoltă în lucrarea *Relații internaționale - școli, curente, gânditori*, consideră *societatea internațională* ca unul dintre elementele cele mai competitive din cadrul relațiilor internaționale și că *societatea internațională*, potrivit aceluiași gânditor Bull, nu trebuie redusă numai la organizații internaționale⁴. Iar Martin Wight admite, în lucrarea sa *Politica de putere*, că existența *societății internaționale* este legată de existența dreptului internațional.⁵ Principiile și normele sale reglementează conduita dintre state, stabilind drepturi și obligații reciproce.

Așadar, obiectul de reglementare îl constituie relațiile dintre state care apar și se dezvoltă în domenii diferite: politic, economic, tehnico-științific, social, cultural etc. Pentru a fi reglementate de normele dreptului internațional public, relațiile internaționale dintre state trebuie să fie relații în care acestea să apară ca titulare ale puterii lor suverane, iar comportarea lor în acest context trebuie să fie o manifestare a puterii de stat pe plan extern.

De asemenea, dreptul internațional public, prin normele sale, reglementează nu numai relațiile dintre state, ci și dintre acestea și alte subiecte de drept internațional, cum sunt națiunile, popoarele și organizațiile internaționale.

Deci, normele dreptului internațional public reglementează relații internaționale de interes reciproc pentru state, apariția și existența lor manifestându-se într-un context asupra căruia exercită influență diferită o multitudine de factori de ordin politic, economic, de tradiții și particularități, dar în cadrul căruia determinant este interesul statelor participante.⁶

Date fiind problemele vitale ale societății contemporane, interesele ei generale – pacea, salvarea mediului ambiant, lupta împotriva terorismului, ș.a. – se afirmă

¹ Stefano Guzzini, *Realism și relații internaționale*, traducere din limba engleză de Diana Istrățescu, Editura Institutul European, Iași, 2000, p. 95.

² *Apud* Stefano Guzzini, *Realism și relații internaționale*, traducere din limba engleză de Diana Istrățescu, Editura Institutul European, Iași, 2000, p. 96.

³ Martin Griffiths, *Relații internaționale - școli, curente, gânditori*, traducere colectiv cu prefață de Ionel Nicu Sava, Editura Ziua, București, 2003, p. 239.

⁴ *Apud* Martin Griffiths, *Relații internaționale - școli, curente, gânditori*, traducere colectiv cu prefață de Ionel Nicu Sava, Editura Ziua, București, 2003, p. 240.

⁵ Martin Wight, *Politica de putere*, traducere din limba engleză de Tudor Florin, Editura Arc, Chișinău, 1998, p. 115.

⁶ Constantin Andronovici, *Drept internațional public*, Editura Graphix, Iași, 1993, p. 25.